

Under

UTDANNING

PEDAGOGSTUDENTENE I LAB – N01 2011

Tema
**Barn og unge
som utfordrer**

TANZANIA
– eit eventyr
utan like!

Meistring av leiarrolla

Anne – et av de stille barna

pedagogstudentene

www.pedagogstudentene.no

Ida Marie Antonsen er nyutdannet lærer og reiste til Kvalsund i Finnmark sammen med samboeren sin for å jobbe på barne-og ungdomsskolen i bygda.

Les mer om hennes opplevelser på side 8.

Redaksjonen til
Under Utdanning
trenger flere med-
lemmer. Kunne du
tenke deg å bidra
- ta kontakt på
redps@udf.no!

Fullfører du studiene våren 2011?

Gå ikke glipp av et års gratis medlemskap i Utdanningsforbundet med fulle fagforeningsrettigheter!

Alle som har fullført en pedagogisk utdanning har rett på gratis medlemskap i Utdanningsforbundet det første påfølgende skole-/barnehageåret etter endt utdanning.

Logg deg inn på din side på www.utdanningsforbundet.no og meld overgang til Utdanningsforbundet.

PEDAGOGSTUDENTENE I UTDANNINGSFORBUNDET

Postboks 9191 Grønland
0134 Oslo
Tlf: 24 14 22 90
ps@utdanningsforbundet.no
www.pedagogstudentene.no

Leder
Stine Christensen Holtet

Nestleder
Stine Hjerpbakk

Arbeidsutvalget (2010-2011)
Ingeborg Løfshus Haanæs
Dag Atle Lee Eksund
Ida Sandholtbråten

UNDER UTDANNING

Redaktøren
Elin Tegnander

Ansvarlig redaktør
Stine Christensen Holtet

Redaksjonen
Inga Margrethe Fagerbakke
Torstein Nielsen Hole

Bidragstere
Dag Atle Lee Eksund
Hilde Traavik
Eva Vettran Thovsen
Ida Marie Antonsen
Kristine Kvinge
Jan Ola Ellingvåg
Lise Barsøe
Ingeborg Løfshus Haanæs

Tips oss
redps@udf.no

Design
byBrick
www.bybrick.se

Trykkeri
Åtta.45 Tryckeri AB
www.atta45.se

Opplag
11 500

pedagogstudentene

Kjære medlemmer

Studieåret nærmer seg igjen slutten, og vi er inne i en tid med en hektisk eksamensperiode. Mange forbinder kanskje denne perioden med sene kvelder, mye kaffe og mange nerver. Man ser kanskje frem til at eksamen er levert, og dermed puste lettet ut fordi man har fått levert det man har strevet med i lang tid.

Det er nettopp dette eksamen er til for – for å etterprøve at vi har opparbeidet den kompetansen som kreves for å bli lærer. Eksamen blir ikke gjennomført for at utdanningsinstitusjonene skal se om de har klart jobben sin. Eksamen skal være like mye en sikkerhet for oss selv. Vi skal ut i verdens viktigste yrker, og det er et høyt kompetansekrav og store forventninger til den jobben vi skal utføre. Når vi trer ut i yrket skal både de som ansetter oss, men også vi selv, være sikre på at vi har et minimum av kompetanse til å utføre jobben på en god måte. Men det vil ikke si at vi skal se på oss selv som ferdig utlært – tvert i mot. Grunnutdanningen skal gi oss verktøy til å utvikle oss videre.

Som lærer skal man gjerne kunne håndtere alt, både faglig og sosialt. Men som bevisste profesjonsutøvere må vi stoppe opp, reflektere over erfaringer vi gjør, og være villige til å gjøre endringer – både i forhold til vår egen yrkesutøvelse, men vi må også tørre å sette krav til å gjøre endringer i et større omfang.

PS har også gjort et forsøk på å være bevisst på endring og utvikling. Denne gangen gjennom å utarbeide en ny profil, og da et nytt design på medlemsbladet. Vi håper dere liker endringen, som både er gjennomført på nettsider og profileringsutstyr. Profilen er kanskje en et tegn på at man hele tiden beveger seg fremover. For min del er tiden i PS snart slutt, og jeg vil benytte anledningen til å takke for at jeg har fått muligheten til å jobbe for alle dere!

Stine Christensen Holtet
Leder av PS

Heisann!

Under Utdanning setter denne gangen fokus på de barna som kanskje ikke passer inn i hverdagen, både i skole og i barnehage. De er kanskje urolige, musestille eller så lærer de bare ikke nok. De kan kreve oppmerksomhet hele tida, eller knapt gjøre seg til kjenne. På forskjellig vis utfordrer de måten en må legge opp dagen på.

Mange savner mer oppmerksomhet rundt dette i utdanninga si. Derfor arrangerte Pedagogstudentene konferansen med temaet "Barn og unge som utfordrer" i høst. Dette var en svært vellykka konferanse, med lærerrike innlegg av blant annet Lise Barsøe som også er skribent i dette nummeret. Hun deler erfaringer fra egen yrkespraksis i arbeid med barn som er stille og utrygge i barnehagen. Det er fint å få kommunisert perspektiver som ble belyst på konferansen til alle medlemmer av PS, og ikke bare de som hadde anledning til å komme i egen person.

Ellers i dette nummeret blir vi pedagoger utfordret i vår tenkemåte – brukes egentlig kroppsøving til sitt fulle potensial? Eva Thovsen beskriver i sin artikkel hva "flow" er og hva som må gjøres for å oppnå det med verktøy fra kroppsøving. Hilde Traavik gir oss en vekker i dette nummeret, glemmer vi å se hele barnet i testehysteriet?

Dette og annet spennende stoff venter.
God lesing!

Elin Tegnander
Redaktør

Innhold

Leder og redaktør	3
Se hele barnet!	4
Elever i flow	6
Finnmark: et ingenmannsland uten internett?	8
Meistring av leiarrolla	10
Tanzania "Eit eventyr utan like!"	12
Skole-hjemsamarbeid	16
Anne – et av de stille barna i skole og barnehage	18
Barn som utfordrer – redskaper i arbeidet	20
Beskytta mot oss sjølve?	22
En tid vi aldri vil glemme	23
Kjapt, godt og billig	24
Hjerne det!	25

I kjølvannet av PISA og andre prøver:

Se hele barnet!

Denne lille artikkelen ble skrevet dagen etter at resultatene fra PISA-undersøkelsen 2009 ble offentliggjort, og noen uker etter at resultatene på nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk 2010 ble lagt ut. PISA måler hvert tredje år 15-åringers ferdigheter i lesing, matematikk og naturfag. Nasjonale prøver gjennomføres i september hvert år, på 5., 8. og 9. trinn.

TEKST: HILDE TRAAVIK, FØRSTELEKTOR I NORSK, HØGSKOLEN I BERGEN

I Norge, som i resten av den vestlige verden, har testing og måling av skoleelevers ferdigheter og prestasjoner fått større og større plass i skolen, i mediene og i samfunnsdebatten det siste tiåret. Sterkt medvirkende til at det er blitt slik, var den første PISA-undersøkelsen der Norge deltok, i 2000. Da hadde lesing hovedvekten, Norge havnet på 13.-plass blant 31 deltakerland, og langt nede på lista over nordiske land som deltok. Finland hadde de sterkeste resultatene av alle deltakerlandene. Negative omtaler av norske elever og læreres ferdigheter florerte i avisene, og politikerne kom kjapt på banen og lovet å gjennomføre tiltak som skulle bøte på situasjonen. I 2003 kom den neste PISA-undersøkelsen (der matematikk hadde hovedvekten), og de norske resultatene var middelmådige.

I 2004 ble nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk innført, med brask og bram fra skolestatsråd Kristin Clemets side, og til mange protester fra lærere og elevers side. Prøvene var omstridte, blant annet fordi de ikke var gode (valide og reliable) nok, og kunnskapsminister Øystein Djupedal gjennomførte en prøvepause i 2006. I 2007 ble nasjonale prøver gjeninnført. De har siden vært mindre omstridt, blant annet fordi kvaliteten er blitt bedre.

I 2006 var det "PISA-år" igjen, nå med hovedvekt på naturfag. Også denne gangen plasserte norske elever seg midt på treet, og når det gjaldt for eksempel leseferdigheter presterte de svakere enn på tidligere undersøkelser. Dette førte blant annet til at statsminister Jens Stoltenberg hadde skolen som ett av sine hovedtema i nyttårstalen sin, og han lovet mer satsing på skolen.

Den 8. desember 2010 kom så resultatene fra PISA 2009, som igjen hadde hovedvekt på lesing. Mange skolefolk gruet seg, for de foregående rundene med PISA-resultater hadde medført mye negativ omtale av skolen. Men denne gangen var det gode nyheter, norske elever er på 9.-plass blant deltakerlandene! De leser nesten like godt som finske (som er på andreplass, etter Korea), og Norge har i følge PISA 2009 de nest beste 15-årige leserne i Norden.

En slik positiv nyhet og påfølgende positivt fokus på skolen er selvsagt bra, og mediene og politikerne "friskmeldte" norske elevers leseferdigheter nesten omgående.

Etter gjennomgangen av PISA-testen og nasjonale prøvers plass i norsk skole og politikk, må jeg også nevne at en rekke kartleggingsprøver

PISA = Progress in Student Assessment, tester 15-åringers ferdigheter i lesing, matematikk og naturfag. OECD (Organization for European Cooperation and Development) organiserer prøvene.

TRAS = Tidlig registrering av språkutvikling.

Kjære lærer- og førskolelærerstudenter!

Pass på at dere ser eleven som det hele mennesket han eller hun er! Se først og fremst alle de unike og positive egenskapene og ferdighetene han eller hun har! Og når dere blir pålagt, eller selv tar initiativ til, å bruke kartleggingsprøver, nasjonale prøver, PISA-prøver og andre typer tester på elevene deres, så husk at det ikke finnes en prøve i verden som kan si alt om elevenes ferdigheter i lesing, regning og andre fag! Det er ikke alt som kan måles, og måling er ikke det samme som læring og utvikling!

Den viktigste formen for kartlegging av barna er den lærere og førskolelærere gjør i den daglige omgangen med dem, med sin profesjonelle bakgrunn og sitt nære kjennskap til dem, og med både hodet og hjertet i bruk. Prøveresultater må alltid sammenholdes med det kjennskapet dere ellers har til barnet!

Pass på at ikke vår tids vektlegging av målbare ferdigheter hos elevene får for stor plass i deres klasse eller barnegruppe! Som mangeårig lærer på de laveste klassetrinnene og som norsklektor i lærerutdanningen vet jeg at den viktigste enkeltfaktoren for at barna skal utvikle gode leseferdigheter er leseglede. Derfor er det aller beste tiltaket vi kan gjøre for at de skal bli glade i og flinke til å lese, å lese høyt for dem og å gi dem god tilgang på passende litteratur. Jeg pleier å si til studentene mine at "høytlesing er beste sort norsk-undervisning" – i tillegg til at det gir mange gode opplevelser og kunnskaper.

Mitt ønske for norske skoleelever er at lærerne deres skal prøve å balansere vår tids testkultur ved for eksempel å bruke den siste timen om fredagen, i stedet for å gi elevene "ukeslutt-prøve" (som er blitt så vanlig mange steder, og som trolig er et resultat av testkulturen i dagens skole og samfunn), eller å lese høyt for dem fra ei god bok. Det er en god og positiv måte å avslutte ukas arbeid på – og noe som bidrar positivt i utvikling av leseglede og leseferdigheter!

nå er obligatoriske på flere klassetrinn i grunnskolen, og at TRAS-kartleggingen* har fått innpass i svært mange barnehager. I tillegg er det mange skoler og kommuner som lar elevene gjennomføre enda flere prøver. Prøver og testing har fått en stor plass først og fremst i skolen, men også i arbeid med de mindre barna.

Jeg hører til dem som synes dette er problematisk. Derfor henvender jeg meg avslutningsvis direkte til dere lesere og sier:

Flow – en tilstand der kropp og tanke virker som ett i full konsentrasjon om en oppgave. Med andre ord den aller beste læringstilstanden.

Men hvordan oppnå den?

Elever i FLOW

TEKST: EVA VETTRAN THOVSEN, BACHELOR I SAMFUNNSVITENSKAPLIGE FAG MED FORDYPNING I BEVEGELSE- OG IDRETTSVITENSKAP

Tankemessig kan kunnskap deles inn i to typer: grunnkunnskap og konseptkunnskap. Med norskfaget som eksempel er lese- og skriveferdigheter en grunnkunnskap, en nødvendighet for å kunne forstå skrift. Men en elev kan prestere greit på leseprøver og samtidig aldri velge av egen fri vilje å ta opp ei bok, en avis eller slå opp en blogg. Selv om muligheten ser ut til å ligge der, så foretas aldri handlingen. Eleven har ikke lært konseptet.

Tre viktige konseptkunnskaper i skolen omhandler effektiv læringsprosess, motivasjonsfaktorer og konsentrasjonsfaktorer. De tre står og faller på hverandre. En læringsprosess foregår kontinuerlig i alle mennesker til enhver tid. En effektiv læringsprosess avhenger av at konsentrasjon og motivasjon er rettet mot

de oppgaver som er fastsatt i så lang tid det er planlagt. Med andre ord en perfekt klaff. Men hva er det? Og hvordan får vi det til?

Det er her effektiv læring har sin største mulighet til å utvikle seg.

En tilsynelatende mystisk, men naturlig virkningsmekanisme i hjernen er blitt beskrevet en rekke ganger i ulike artikler og bøker, blant

annet som "flow" i eksempelvis "Foundations of Sport and Exercise Psychology". Boken nevner ulike forutsetninger for flow som kort kan oppsummeres slik: Balanse mellom utfordring og evner, klare mål, følelse av kontroll, oppslukning av den totale bevissthet i oppgaven og da også tap av selvbevissthet.

Flow er en tidløs tilstand hvor elevene umulig kan kjede seg, eller stille spørsmålstegn ved meningen i å utføre oppgaven, fordi de ikke er direkte oppmerksom på deres egen eksistens. Det er her effektiv læring har sin største mulighet til å utvikle seg. Mange nok skoledager uten konsentrasjon, motivasjon og dermed en effektiv læringsprosess, fører en elev i et utviklingsforløp der hverdagen blir meningsløs. Det finnes ikke lenger gode argumenter for å stå opp av sengen og gå på skolen.

Undervisningsopplegget må også være av en slik art at den tilrettelegger for en flow-tilstand hos elever. Trusler mot flow kan deles inn i eksterne og interne elementer. De interne er først og fremst kroppens grunnleggende behov. Under sult, trøtthet, smerter og lignende vil kroppen stadig kreve oppmerksomhet fra bevisstheden. Andre faktorer er angst, depresjon, usikkerhet og generell urolighet. Av eksterne faktorer spiller medelever en stor rolle. Ro i klasserommet er en forutsetning for at elever skal kunne beholde flow-tilstanden lengst mulig. Irritasjonsmomenter bør minimaliseres. Alle trusler mot flow kan til en viss grad undertrykkes ved tilstrekkelig trening og motivasjon. Gjenopprette en flow tilstand etter avbrudd er en kunst som blant mange kirurger, atleter, skuespillere, politikere trenger mengder av trening i for å lykkes. Likevel kan mye gjøres for eleven. Trusler mot flow elimineres ved å prioritere tilpasset opplæring.

Ett konsept er svært viktig i denne forbindelse – selvinnsikt. Det tar lang tid før et barn fra fødselen av lærer seg å tolke kroppens signaler riktig og gjennomfører de tiltak som er nødvendige slik at systemet fungerer optimalt. Evnen til å se utover kroppens og sinnets tilstand her og nå er en livslang lærdom som begynner på det helt enkle: "Jeg må gå på do før jeg drar ut på skitur."

Mennesker med fysiske og psykiske sykdommer, kroniske eller ikke vil ha moderate eller store problemer med daglige gjøremål. Noen tilstander er vanskeligere enn andre å få under kontroll, og noen har vanskeligere enn andre for å takle sine tilstander. Det urovekkende ved vårt samfunn i dag er at veldig mange mennesker får problemer med et slikt "normaldøgn" av tilstander som er fysisk sett svært enkle å unngå. For lite aktivitet kan føre til blant annet stiv og svak kropp, større risiko for ulykke og større skade i ulykke, vanskeligere rehabilitering, sykdommer særlig i forbindelse

med overvekt, leddsmerter, muskelsmerter, dårlig søvn, generelt sett dårligere mental og fysisk helse. En situasjon hvor et element stadig innvirker på de andre og kan øke eller minske et problem i stor grad.

De fleste har grunnkunnskapen om kroppens behov for mat og enkle treningsprinsipper, men erfaringen og initiativet til å utføre handlinger der grunnkunnskapen inngår kan mangle. Dessuten har vår kultur rundt kropp og utseende fått store følelsesmessige følger for mange mennesker. Trening er plutselig blitt noe helt annet enn eksempelvis å pusse tenner som også er en daglig aktivitet for å forebygge plager. Kroppsøving er et fag med gyllen mulighet til å skape konseptkunnskap rundt kroppen og dens utvikling. Her kan elever fra tidlig alder lære seg hvordan kroppen responderer på trening, hvordan oppgaver som øves på blir enklere, hvordan gode mål kan settes. Oppgavene kan tilpasses enkelt-eleven og prestasjonen er lettere å påpeke enn i andre fag. Hjernen får mer umiddelbar tilbakemelding om rett og galt, hele kroppen og alle sansene aktiveres, det kan derfor være enklere for urolige og ellers dårligere presterende elever å havne i flow.

Her er en kort beskrivelse av to mulige scenarioer:

1: Tre av guttene i klassen skriker etter fotball i kroppsøvingstimen. Det blir delt i fire lag. Til sammen på disse to timene er 8 av 20 elever borti ballen, det foretas 5 vellykkede pasninger, 6 av elevene blir godt slitne. Ingen ble nevneverdig bedre i fotball. For lite utfordring for de mer øvede, og for vanskelig for de mindre øvede. Dette er en kroppsøvingvirkelighet som er altfor vanlig i norske skoler.

2: Elevene får en liten innføring i kroppens virkningsmekanismer og en arbeidsbok som fokuserer på ulike aspekter, eksempelvis balanse, styrke, koordinasjon, samspill, utholdenhet. De får hjelp til å velge aktivitet i hvert element med en begrunnelse for hvorfor dette medfører økte ferdigheter, for eksempel stå på hendene/hodet. Dette er en øvelse mange vil ha god fremgang i på kort tid, ved å notere resultatene får eleven innblikk i den effektive læringsprosessen – en kunnskap som er lett å overføre. Eksempel på samspill: Ballspill der alle samarbeider om å beholde kontroll med ytre utfordringer. Man kan da fokusere på planlegging, blikkontakt, lyd og å sette seg inn i den andre personens situasjon. Ved å unngå konkurranse og store grupper har elever med liten erfaring lettere for å inkluderes og en felles glede ved suksess kan skapes.

Et tenkt scenario illustrerer hva som kan skje dersom en har kunnskap om trening og livstil, og dersom en ikke har det:

En voksen mann, tidligere elev i norsk skole. Den tidligere eleven er nå i full jobb. Han brekker beinet, blir svakere og har dårligere kondisjon. Men han vet at dette er mulig å trene opp igjen, og at økt muskelstyrke og balanse er en god oppskrift for å hindre enda et brudd. Han kommer tilbake i full jobb. Han har kunnskap om kroppen fra kroppsøvinga i skolen og tillitt til egen evne, han vet han kan klare det. Alternativt fører bruddet til at han blir vant til å være i liten aktivitet, trener seg aldri opp igjen og blir derfor fort sliten. Dette fører ham inn i en tankegang der enkleste vei alltid velges og det blir omgivelsene det stilles krav til, ikke hans kropp. "Er det heis? Nei da kan jeg ikke". "Må jeg gå langt? Nei da kan jeg ikke". Det tar fire år etter beinbruddet, så har den tidligere eleven fått for høyt blodtrykk, verkende ledd og muskelsmerter. På arbeid klarer han ikke å konsentrere seg, det verker i kroppen, han er utmattet og føler seg dårlig. Flow blir avbrutt konstant. Han blir til slutt ufør. Spørsmålet er hvor mange som kunne kommet tilbake i jobb med riktig kunnskap?

Grunnkunnskap om kroppen og konseptkunnskapen til å bruke den – dette er kroppsøvingsfagets viktigste utfordring.

TRUSLER MOT FLOW

- **Hva tenker eleven på?**
- **Er det forstyrrende elementet?**
- **Tilfredsstillt i det hele tatt undervisningen og oppgavene forutsetningene for flow?**
- **Er oppgaven for vanskelig?**
- **For lett?**
- **Har ikke eleven oppfattet målet med oppgaven?**
- **Føler ikke eleven noe kontroll over situasjonen?**

Finnmark

et ingenmannsland uten internett?

I august i fjor var skiboksen og stasjonsvogna stappet full av våre viktigste eiendeler. Etter streng utvelgelse, var vi klare for å sette kursen mot nord, nesten øverst på værkartet. Målet vårt var Kvalsund, 3 mil fra Hammerfest.

TEKST OG FOTO: IDA MARIE ANTONSEN

Noen måneder tidligere satt samboeren min og jeg og sjekket ut ledige lærerstillinger. Vi var nyutdannede lærere og bestemte oss for å oppleve Finnmark, en del av landet vi ikke hadde noe kjennskap til. Vi mente det var viktig å oppsøke andre landsdeler enn de vi kom fra, for det er fort gjort å gå i vante omgivelser og tro alt mulig om andre steder og folk. Som lærere er det dessuten ekstra nyttig å ha erfart på kroppen hvordan det er å bo forskjellige steder i Norge. Før vi dro var det ikke få kjente og kjære som ville dele sine tanker om hvordan de trodde det var i Finnmark. Folk var nysgjerrige på mørketida og folket. Noen trodde vi dro kun på grunn av de økonomiske fordelene, men økonomiske fordeler kan man få i for eksempel indre Østfold også, så for oss var det ønsket om å oppleve Finnmark som var motivasjonen. Dersom vi kunne spare litt penger, ville vi ta det som en bonus.

I sekstida en søndagsmorgen kjørte vi av Hurtigruten i Hammerfest. Å stå på dekk i vinden, komme nærmere havna og vite at vi bare skulle kjøre en halvtime inn til Kvalsundbygda og til vår usette bolig, var veldig spennende. Vi hadde ikke kjørt lenge før vi hadde et reinsdyr rett foran bilen og kameraet ble revet fram. Etter hvert fant vi ut at det var vanlig med reinsdyr overalt når de skal over til Kvaløya før vinteren setter inn.

Kvalsund

Kvalsund er en vidstrakt kommune, men med bare tusen innbyggere. Naturen var et trekkplaster for oss. Her renner det en lakseelv gjennom sentrum, vi har fjell, vidder, fjellvann og hav. Å komme til Kvalsund var som å komme på fjellet. Det tok litt tid for oss å venne oss til at vi ikke skulle ned igjen fra hytta. Her har vi fjellandskap og hav, side om side. Samtidig har vi tilgang på det vi trenger i Hammerfest og Alta. Dessuten har vi Coopen med post i bygda.

Små forhold, mye ansvar

Vi synes det har vært behagelig å starte vår lærerkarriere på en liten skole. Kvalsund skole har ca 70 elever, fordelt på 1.-10.trinn. Med få ansatte og elever, har vi kanskje fått mer ansvar enn vi ville hatt på en stor skole. Jeg får derfor erfaring med å undervise flere aldersstrinn og må differensiere undervisningen. Det var ganske lett å komme inn i arbeidet og få oversikt over skolen. Med rektor og inspektør i samme korridor, var det lav terskel for å stikke innom og spørre om ting.

Vær, mørketid og midnattssol

Vær er det nok av her, det er som på fjellet. Det har ikke snødd så veldig mye, men døra vår er stadig igjensnødd på grunn av snøfokk. Det har en tendens til å blåse her, og vinden

tar med seg snøen og legger den i skavler. Været kan også sette en stopper for å dra dit man vil og må. Det er flyplass i både Hammerfest og Alta, men man kan være veldig uheldig og ikke komme seg dit dersom det er skikkelig uvær. Selv om man kan bli litt lei av det stadige uværet, er det også litt spennende og flott å være i kontakt med naturens krefter. Dessuten var det gøy å få oppleve at skolen måtte stenges en dag på grunn av uvær, skolebussen kunne ikke kjøre. Mørketida startet for fullt i november og varte til ut i februar. Mørketida gikk ganske fort og for vår del tok det kort tid å tilpasse seg forholdene her. Man glemte at familien i sør kunne gå turer i dagslys i jula. Mørketida er ikke noe å frykte, vinteren er mørk andre steder også. Da vi var på jobb hadde vi annet å konsentrere oss om, enn om hvor mørkt det var utendørs. Det var i helgene vi merket best at det var mørkt nesten døgnet rundt, folk holdt seg inne. Nå har sola kommet tilbake og for hver dag øker dagslyset med flere minutter. Det blir gøy å få oppleve midnattssol, for alt vi vet er det nettopp det som kommer til å bli den store prøvelsen.

Det samiske

En ting vi naturligvis har kommet tettere innpå, er den samiske kulturen. Samene i Kvalsund var sjøsamere, men nå er det hovedsakelig bare reindriftssamene i Øst-Finnmark som

holder liv i samiske tradisjoner. I likhet med alle andre, bor samene i hus, kjører snøskuter og lever moderne liv. Mange av elevene har samisk opprinnelse og det samiske er noe alle her forholder seg til. Vi har erfart at det er en del uoverensstemmelser mellom den ikke-samiske befolkningen og samene. Årsaken til det er nok at den ikke-samiske befolkningen og spesielt reindriftsamer har ulike interesser, og da oppstår det konflikter. Ikke alle er positive til at det går reinsdyr i hagene, i tunnelen, på brua og i skolegården. Reingjerder i området er heller ikke så populære. Samene på sin side har en tendens til å forhindre bygging på sine områder, noe som kan være vanskelig både for næringslivet og privatpersoner. Dette har vært en langvarig konflikt, og det er vanskelig å sette seg inn i saken. Likevel vil vi si at det hadde nok virket styrkende på fylket dersom alle innbyggerne kunne klare å samarbeide og finne løsninger. I et fylke med mye fraflytting, burde man fokusere på utvikling og vekst. Kommunen håper nå på at kobbergruver og vindmøller kan gi økte inntekter og flere arbeidsplasser.

Krigshistorie

En stor vekker, har vært å innse hvor dramatisk andre verdenskrig var i Finnmark. Folk ble tvangsflyttet, og noen levde i skjul i huler og gammer. Du skal lete godt for å finne

bygninger som er mer enn 50-60 år gamle. Tyskerne brente ned alt før de dro. I Kvalsund var det bare kirka som stod igjen. Boka "Bare kirka sto igjen" av Marion Palmer tar for seg historiene til lokalbefolkningen som opplevde krigen. Det er en bok som ga oss et innblikk i hva nordmenn gjennomgikk. Det var jo gjerne i Finnmark at folk ble hardest rammet

Ekstotisk?

Selv om vi har blitt bedre kjent med en litt annerledes kultur, må vi understreke at det tross alt er nordmenn som bor her. Det finnes små bygder overalt i dette landet. Folk er forskjellige og man vil ikke finne en gruppe mennesker som er slik og sånn. Folk i sør kan ha fordommer om folk i nord, men dette er også gjensidig. Vi har jo hørt en del kommentarer om "søringene" som ikke takler kulde, snø på veiene og så videre. Vi anbefaler andre å gjøre som oss, å oppsøke andre steder i Norge og huske på at man ikke må generalisere. Vi har kjøpesenter, kino, internett og flyplasser. Barna går på ungdomsklubb, kulturskole, trener fotball og spiller dataspill og playstation. Vi må avslutningsvis legge til at vi bare har fått prøvd ute ei lita bygd, det vil finnes mange ulike lokalmiljøer i Finnmark. Hvis du er nysgjerrig, er det bare å dra. Man får ofte hjelp til å finne bolig og flyttingen nordover dekkes.

Økonomiske fordeler ved å bo i Finnmark

STUDIELÅN

Alle som bor og arbeider i Finnmark og Nord-Troms kan få en årlig skattefri nedskrivning av studielånet på inntil 10% av det opprinnelige lånebeløpet – maksimalt kr 25.000,- pr. år.

SKATT

Alle som er bosatt i Finnmark og Nord-Troms som betaler skatt får automatisk et inntektstfradrag i alminnelig inntekt på kr 15.000,- (skatteklasser I) / kr 30.000,- (skatteklasser II).

BARNETRYGD

Barnefamilier mottar ekstra barnetrygd på kr 3.840,- pr. barn pr. år.

FRITAK FOR EL-AVGIFT PÅ FORBRUK

Fritaket utgjør 9,5 øre/kWh, og kommer i tillegg til at hele Nord-Norge er fritatt for merverdiavgift på elektrisk kraft.

BEDRE BETINGELSER I HUSBANKEN

Husbanklån kan økes med inntil kr 100.000,- pr. bolig utover de satsene som ellers gjelder. I tillegg kan husstander i Finnmark og Nord-Troms få lån til utbedring og vedlikehold uten behovsprøving når boligen er minst 10 år.

Kilde: <http://www.finnmark.no/>

Meistring av leiarrolla

TEKST: DAG ATLE LEE EKSUND, MEDLEM AV PEDAGOGSTUDENTENES ARBEIDSUTVALG 2010–2011

Vi har hundrevis av ulike utdanningar på norske utdanningsinstitusjonar, og enkelte rettar seg mot leining. Det er likevel få av desse leiarutdanningane som gjev studentar moglegheit til å få ein praksis over tid innan dette feltet. Som lærar i barnehage eller skule skal teorien vere tett knytt opp til det som skjer i praksis, og dette gjer vår utdanning innanfor leining veldig spesiell. Statoil har programmet "Teach first" som sender framtidige leiarar ut i Oslo-skulen eit år for å undervise før dei får jobb i bedrifta. Dette er då studentar med enda utdanning innan realfag som med tida skal ha ein leiarstilling i ein av dei største bedriftene i Norden. Sjølv om Landsstyret gjennom ein resolusjon tidlegare i 2010 reagerte mot denne ordninga, viser det likevel at dyktige lærarar vert sett på som gode leiarar, og at klasserommet er ei utfordring for ein leiar å styre.

Eg har lagt merke til at enkelte ikkje ynskjer å bruke ordet "leiar" når ein snakkar om leiarrolla. Ord som rettleiar, tilretteleggjar for undervisning eller oppdragar vert heller nytta for å forklare kva for ein rolle læraren har i barnehagen eller skulen. Men kva er det vi fryktar ved å nytte ordet "leiar"? Nokon tykkjer kanskje dette viser for mykje autoritet og hindrar ein gjensidig og god dialog med til dømes foreldra til barna vi skal oppdra. Ordet "leiar" verkar gamaldags og gjev assosiasjonar til den strenge og autoritære stereotypplæaren som fans før. Men den leiarkompetansen vi får gjennom utdanning og røynsle er kanskje ein av dei viktigaste kjeldene til motivasjon for å bli verande i barnehagen eller skulen. Det er nok yttarst få som startar på ei lærarutdanning utan å vere klar over at ein skal tre inn i ei rolle som krev kompetanse innan strukturering, formidling, organisering, teambuilding, kommunikasjon og grensesetting. Nettopp leiarfunksjonen tilknyta vår profesjon i barnehage og skule er kanskje den største motivasjonsfaktoren for mange, det at ein kan bruke ein sjølv som person for å fremme vekst og læring hjå andre.

Å lære er å oppdage

Det er ikkje til å skubbe under ein stol at lærarane, i likskap med andre offentlege profesjonar, har avgrensa løn og moglegheiter for betaling etter resultat. Sjølv om startlønna kan sjåast på som god i skulen, vert ein ikkje rik av læreryrket. Men sidan menneskje er eit sosialt vesen framfor ein maskin, så er sjølvveininga med jobben ein gjer det viktigaste. Trivselen blant dei tilsette i skule og barnehagar er ofte god, dei fleste føresette er nøgde med barna sine lærarar og ei karriere som lærar byr på utfordringar, varierte oppgåver og stabile jobbutsikter. Noko som skil seg ut ved læreryrket er truleg den personlege veksten ein vil oppleve etter kvart som ein heile tida tilegnar seg meir røynsle og blir kjend med nye sider av seg sjølv. Å lære er å oppdage, og oppdagingar vil ein få i bøytevis som lærar. Ein god leiar utsett seg sjølv for utfordringar heile tida. Og du som kommande lærar i barnehage eller skule vil få merke kva som skjer når du møter lite samarbeidsvillige kollegaer og foreldre, kva skjer når du har mista roen i klasserommet, kvifor klarar eg ikkje og fylgje opp mine eigne restriksjonar og konsekvensar ovanfor elevane og korleis skal eg ivareta kvar enkelt for fellesskapet og eleven sitt eget beste? Ein god leiar kan ikkje svare på alle desse utfordringane, men tør å møte dei på best mogleg vis ut i frå eigne faglege kvalifikasjonar, røynsle og personlegdom.

Å bruke ordet leiar om læraren tykkjer eg er på sin plass. Ein skal ikkje ottast ovanfor ein slik tittel, snarare tvert i mot. Dette viser stoltheit ovanfor eiga rolle i skule og barnehage. Skal du og eg ta kontrollen over klasserommet eller barnegruppa så må vi få eit personleg forhold til vårt yrke og oppgåvene dette medfører. Leiarrolla handlar ikkje om at vi som lærarar skal sjå ned på andre eller utelukke all innflytting frå andre. Men det er vi som tar et ansvar ovanfor barn og elevane, og legg føringar for korleis læring skal skje ut i frå kjennskap til eigne kvalifikasjonar, ynskjer, syn på læring og medvit om seg sjølv som leiar.

Gjennom mitt eige studie i rådgjeving så har vi lært ein del om leining og kva det vil si å ha ei leiarrolla. Her kan ein trekkje opp mange viktige faktorar, men den viktigaste er kanskje at "ein god leiar kjenner seg sjølv". Det handlar om å kjenne sine eigne grenser, utviklingspotensial, tydelegheit, sterke sider og evne til å ta fatt på ulike utfordringar. Det er umogleg å gjere forbetringar som leiar om ein ikkje kjenner seg sjølv godt nok. For ikkje å føle at livet som lærar går på autopilot og at yrket verkar einsformig, så er det nettopp det å finne meininga med yrket og tørre å gå til kamp mot utfordringane som kan vere med på å gjere læreryrket til ein fantastisk jobb. Du må som lærar finne ut kvar din eigen motivasjon kjem i frå, korleis du vil framstå som lærar og kva for visjonar du eigentleg har for din barnehage, skule, elevgruppe eller barnegruppe. Ein god leiar tenkjer både resultat og prosess, der resultatet er ein viktig del av prosessen. Og den leiaren som kjenner seg sjølv veit korleis han eller ho skal mestre si eiga rolle som lærar, for dette er ein av garantifaktorane for å få suksess i verda sitt viktigaste yrke.

Ein god leiar kjenner seg sjølv

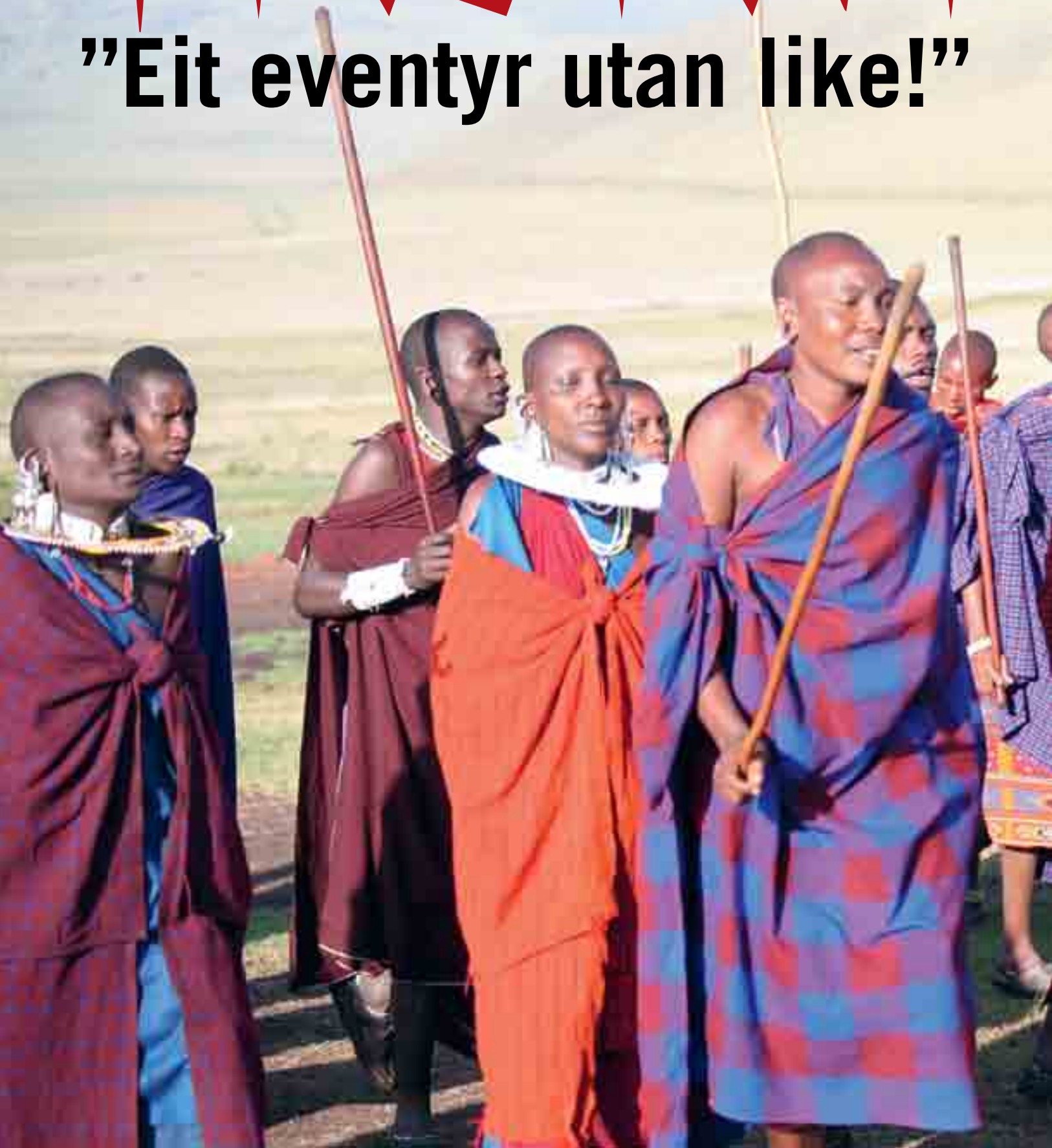
Noko av årsaka til at ein har praksis i dei ulike lærarutdanningane er at ein som student skal få kjenne korleis det er å ta ansvar ovanfor andre menneskje og syte for undervisning og oppseding. Det er viktig å få kontakt med eigne kjensler som oppstår når ein står midt opp i ein hektisk arbeidsdag. Om du som kommande lærar ser på din klasse eller barnegruppe som eit fotballag der du er manageren, som ein militærtropp der du er leiaren, som eit tverrfagleg ressursteam der du er rettleiar eller som ein forskingsbase med fullt av "nysgjerrigperar" der du koordinerer det hele så er ein ting sikkert: **Denne gruppa vert ikkje den same utan deg, fordi du skal nytte deg sjølv som person i lag med barn og unge. Og din kompetanse som leiar er heilt unik og kjem definitivt til å gjere ein forskjell hos dei du skal få møte i ditt kommande yrke. Gled deg til å verte leiar i verdas viktigaste yrke!**

*Du må som lærer
finne ut kvar din eigen
motivasjon kjem i frå,
korleis du vil framstå
som lærer og kva for
visjonar du eigentleg
har for din barne-
hage, skule,
elevgruppe eller
barnegruppe.*

TANZANIA

”Eit eventyr utan like!”

1

2

3

4

Trangt om saligheita, men ingenting å sei på engasjementet til tanzanianske elevar.

Kjekt å kunna hjelpa

Ein komande modell – posa kunne ho iallefall

Hoppande Masai – Det var heilt utrulig kor høgt dei hoppa

Kristine med ein av dei mange barna ho blei betatt av

Slik er det å driva fiske i Tanzania

Tanzania ligg på austkysten av Afrika, og blir på Norsk nødhjelp sine nettsider skildra som eit "vakkert land, med Victoriasjøen, Afrikas høyeste fjell Kilimanjaro (5895moh), den kjente nasjonalparken Serengeti og øya Zanzibar i det Indiske hav." Ei romantisk skildring som verka innbydande, men i neste setning får ein svaret på kvifor nettopp denne sida har informasjon om landet. Fattigdom og naud har prega landet i mange tiår. Tanzania er eit uviklingsland der under ein million av dei 36 millionane som bur der er lønnsmotakarar. For Noreg, har Tanzania vore eit prioritert land i bistandssamanheng sidan 1966. Grunna dette har ei rekke utdanningsinstitusjonar i Noreg utvekslingsopplegg til landet, der norske studentar får innblikk i skule- og helsevesen.

Tjuefem elevar på ein roman

Kristine har fått sjansen til å arbeida i det som tilsvarar ungdomsskulen her til lands, og kan fortelja om klassar med mellom 70-120 elevar. Eit tankekors når me her til lands snakkar om lav lærartettleik når klassane nærmar seg 30 elevar.

– Klasseromma var ekstremt tronge og små. Det var ikkje pultar og stolar til alle, så dei

måtte dele på alt, fortel Kristine, og legg til at noko ho beit seg merke i var at læraren ikkje kunne namnet på alle elevane. Somme gonger kunne ikkje læraren ein gong koma seg fram til dei som satt bak i klasserommet.

I den norske skulen vert Smartboard spikra opp på krittavlene som eit symbol på velstand og modernitet, og det vert ramaskrik om pc-ressursane ikkje er oppdaterte. I engelsktimen dei norske studentane observerte i fekk tjuefem elevar gleda av å dela på ein roman. Fire romanar var skjenka klassen, som då må ha vore kring hundre stykk. Og når dei då sit der med desse fire romanane, gjeld det å ikkje detta av lasset, for på slutten av året er det eksamen.

– Slik skulesystemet er i Tanzania, har elevar ein eksamen på slutten av året. Om dei ikkje består den, må dei ta året opp att. I 10 klasse gjekk 19-åringar saman med 15 åringer, og med sine norske auge, kan ikkje Kristine fatta korleis dei held motivasjonen oppe når dei har teke så mange år opp att. Ho føyer ikkje overraskande til at dette er ein av grunnane til at mange vel å hoppa av skulen. Litt av ein kontrast til einskapsskulen i Noreg, der

5

alle har rett på både grunnskule og vidaregåande opplæring, og det å gå opp att eit år er eit ord som høyrer gamledagar til.

Snart alle på skulen?

Vel, det er i alle fall det offisielle målet. Regjeringa i Tanzania har som mål at alle barn skal gå på skulen innan 2015, og det er obligatorisk skulegang frå barna er 7 år gamle. Trass i politiske mål blir mange barn likevel haldne heime for å dyrka jorda. Ein tredjedel av innbyggjarane er analfabatar. I og med at klassane er så store er det nesten uråd å fylgje opp kvar elev. Skule-heimsamarbeid er eit ikkje-eksisterande ord i det tanzanianske skulevokabularet. Når ein veit kor viktig desse faktorane er for ein elev, er det kanskje ikkje så rart at analfabetismen framleis er høg. Noko av det som overraske den norske jenta mest, er korleis fysisk avstraffing framleis blir brukt. Dette hadde dei ein lang debatt om då dei norske studentane besøkte Teachers College.

– Eg trudde faktisk dei var komen lengre i synet på dette. Ein student sa til oss at han ikkje skjønnte korleis me kunne takla elevar som var komen i puberteten utan å slå dei,

fortel Kristine om opplevinga, som kanskje er vanskeleg å forstå med norsk kulturbakgrunn.

Lærarrolla

At læraryrket har eit statusproblem, er noko me kjenner til også i norsk samanheng. I Tanzania får ordet lavtlønnsyrke annan vektning enn ordet ville fått her heime, og den engasjerte lærarstudenten fortel at mange lærarar i Tanzania sluttar i jobben grunna manglande motivasjon for å styra så store klassar, og fordi løna er låg. Kristine seier at nokre skular sjølvklart er betre enn andre, men gir nok eit godt bilde av den generelle situasjonen til sine tanzanianske kollegaar.

Fisketur og safari

Som entusiastisk samfunnsfagstudent kan Kristine fortelja om eit opphald med bratt læringskurve innafor tema som strekk seg frå skulesystem, bistand, politikk og til den meir turistvennlege sida av landet. Ein kan ikkje besøka Tanzania utan å reisa på safari. Enno meir eksotisk er det kanskje å reisa på fisketur med ein lokal fiskar. Kristine og to medstudentar skal skriva prosjektoppgåve om naturressursar, og har valt å setja fokuset på fiskeri i Tanzania.

– Det var utruleg kjekt, seier ho om den eksotiske opplevinga, som legg seg på minnet i lag med det ho skildrar som eit eventyr utan like, som i skrivande stund skal avsluttast med eit opphald på Zanzibar.

6

Denne turen kunne eg aldri vore forutan! Kristine Kvinge (25) tek studiet *Samfunnsfag med globale studier*, ved Høgskolen i Bergen. Frå studietur i Tanzania, melder ho om ei fantastisk reise og eit eventyr utan like, der utfordringar i skulen får ei litt anna betydning enn treig pålogging på Smartboardet.

TEKST: INGA MARGRETHE FAGERBAKKE. FOTO: KRISTINE KVINKE

Skole-hjem-samarbeid en viktig faktor!

Elever i dagens skole tilbringer mer tid på skolen enn før. Sagt annerledes – elever tilbringer mindre tid i hjemmet enn før. Med en hverdag som starter med SFO klokken åtte om morgenen og som avsluttes klokken fem på ettermiddag, blir det lite tid sammen med mor og far når dagen er over. Så må vi ikke glemme fotballtreninga, karatetreninga, svømming eller korpsøvinga klokken seks! Med en slik hverdag blir det ekstra viktig at skolen og hjemmet har ett godt samarbeid. Men blir dette ivaretatt av utdanningene våre?

TEKST: JAN OLA ELLINGVÅG, ALLMENNLEÆRERSTUDENT VED HØGSKULEN I VOLDA

I Kunnskapsløftet står det; "Foreldre har primæransvaret for oppfostringen av sine barn. Det kan ikke overlates til skolen men bør utøves også i samarbeid mellom skole og hjem." Å være lærer handler om mer enn bare pedagogikk, det er også andre perspektiver som må tas hensyn til. Føler vi at vi gjennom våre utdanninger får nok kompetanse innenfor feltet «skole-hjemsamarbeid»? Jeg har opplevd at jeg ikke har fått det, og vet om flere som er enige med meg.

Å ha ett godt samarbeid mellom skolen og hjemmet kan bety flere utfordringer. En av disse kan være språkhindringer blant foreldre med innvanderbakgrunn – noe som kan løses med en tolk. Men det finnes også mer komplekse utfordringer. For eksempel det faktum at «alle tenker best om sine» kan by på utfordringer. Jeg kan ikke si jeg gleder meg spesielt mye til å sitte som nyutdannet lærer i starten av 20-åra

og skal ha samtale med tre-firebarnsforeldre i 40-åra hvor jeg skal være den kompetente parten. Det er derfor viktig at vi i våre utdanninger får god kunnskap om skole-hjemsamarbeid. Gjerne knyttet opp til praksis, slik at vi kan få observere eksempler på samarbeid. I min praksis har jeg fått vært med på møte med foreldre, PPT, lærer og rektor. Dette var veldig spennende, og jeg skulle gjerne hatt mer av det.

Temaet for denne utgaven av UU tar for seg tilfeller hvor skole-hjemsamarbeid blir ekstra viktig. Å kunne samarbeide med foreldrene til de elevene som utfordrer utover det vanlige, krever at vi har en formell kompetanse som er god nok. Slik utdanningene våre er i dag så opplever mange at vi lærer for lite om samarbeid med hjemmet, selv om det kreves av oss som nyutdannede at vi skal mestre dette fra dag én. Som nyutdannet er det mye man skal ta fatt på, og mange føler at de

ikke strekker til. Jeg tror ikke det er selve undervisningssituasjonen mange nyutdannede føler er vanskelig. Men derimot diverse skjema som skal fylles ut, tilpasset opplæring til alle elever, papirarbeid og samarbeid med hjemmet er eksempler på faktorer som kan være vanskelig for en nyutdannet å ta fatt på. Jeg mener selvfølgelig at dette også er viktige og nødvendige deler av lærerjobben. Det er derfor viktig at vi i utdanningene våre blir bevisstgjort og får kunnskap om de delene av læreryrkene som ikke har med undervisningssituasjonen å gjøre. Skole-hjemssamarbeid er ett av disse feltene.

Alle foreldre er forskjellige, alle elever er forskjellige og alle har ulike behov, meninger og oppfatninger om hvordan skolen skal være. Det er derfor viktig at vi som lærere kan ha en god dialog med hjemmet, slik at vi sammen kan skape best mulige forutsetninger for den enkelte elev.

Det viktigste er at alle barn føler de blir hørt, sett og tatt vare på. Ikke bare av sine foreldre, men også av læreren sin. Som lærer har du rolle som oppdrager, sammen med foreldrene. Det er derfor viktig at vi som lærere vet hva som er våre oppgaver, og hva som er hjemmets oppgaver. Gjennom å ha ett godt samarbeid med foreldre får man muligheten til å kunne sette felles grenser, og sørge for en best mulig oppfølging av hver enkelt elev.

ANNE

– et av de stille barna i skole og barnehage

TEKST: LISE BARSØE, har en master i pedagogikk og er forfatter av boken "De stille og de ville barna i skole og barnehage."

Jeg har selv lang erfaring som lærer i skolen. I flere år hadde jeg et spesielt ansvar for å legge til rette for at særlig de utagerende elevene skulle få muligheter til å fungere på en mer hensiktsmessig måte. I de senere årene har hovedtyngden av arbeidet mitt vært rettet inn mot barnehagefeltet. Også her har jeg holdt kurs om og arbeidet direkte med de utagerende barna.

For noen år siden ble oppmerksomheten min mer og mer trukket mot en annen gruppe barn/elever. Dette hadde nok delvis sammenheng med at jeg traff Ingrid Lund, som både holder foredrag om og har skrevet bok om denne elevgruppen (I den senere tid har hun også tatt doktorgrad innenfor dette temaet). Jeg ble mer og mer klar over at også disse hadde en slags atferdsvanske. At også det å være stille kunne ha store konsekvenser for deres sosiale liv. Elever jeg hadde hatt eller møtt passerte revy for mitt indre bilde. Det ble ganske tydelig for meg at jeg i mange tilfeller

simpelthen hadde oversett disse barna og at de ikke hadde fått det de hadde behov for å komme ut av skallet sitt.

For noen måneder siden fullførte jeg arbeidet med en bok om "de ville og de stille barna" i barnehagen. Jeg valgte barnehagen som fokus fordi det er så viktig at disse barna får hjelp så tidlig som mulig. Dette arbeidet har gitt meg dypere innsikt i de stille barnas situasjon. I det følgende vil jeg dele noen av de erfaringene jeg har gjort meg med disse barna. Jeg bruker et eksempel for å gjøre det hele mer nært.

Anne er fem år og går sitt siste år i barnehagen. Hun er ei svært forsiktig jente som setter svært liten pris på overraskelser. Hun liker seg best når alt er som det pleier, og hun er ganske avhengig av at Solveig, hennes spesielle voksne, er på jobb. Anne begynte i barnehagen som toåring. Det var veldig strevsomt for henne å slippe moren sin. Heldigvis var moren

hennes klar over at hun hadde et spesielt engstelig barn. Datteren lignet på henne, og det var svært viktig for moren at Anne ikke skulle utvikle så sterk sjenanse, grensende til sosial angst, som hun hadde vært så plaget av i sin oppvekst. Dette måtte hun stadig jobbe med for at det ikke skulle begrense henne for mye. Barnehagen og moren ble enige om en forsiktig tilvending til barnehagen. De la stor vekt på at Anne skulle bygge opp et trygt forhold til Solveig. Moren og Solveig hadde i de tre årene Anne hadde gått i barnehagen samarbeidet godt om å gjøre dagene til den lille jenta så trygge og forutsigbare som mulig. Solveig hadde også arbeidet med å gjøre Anne mer synlig ved å velge aktiviteter som hun var glad i. Anne var veldig glad i å bake. Også arbeid med leire var en favoritt. Barnehagen hadde gjort et flott arbeid med å lage grupper av barn rundt henne i disse aktivitetene. Dette hadde gjort Anne mye tryggere på å samhandle med de andre barna.

Både hjemmet og barnehagen hadde også presset Anne i forhold til aktiviteter hun var engstelig for. Anne likte ikke særlig godt å dra på tur utenfor barnehagen. Hun ble forsiktig trent til å tåle dette bedre. Barn (og voksne) med sterk sjenanse eller sosial angst må utfordres til å gjøre det de frykter slik at de utvider sitt mulighetsområde. Hvis de får lov til å bare være i komfortsonen sin, blir de mer og mer engstelige. Men presses de for hardt, kan det virke mot sin hensikt. Vi risikerer at resultatet blir at de blir enda mer forknytte.

For å oppsummere:

- **Bygg opp en trygg relasjon til minst en voksen**
- **Gi ekstra tid og støtte i nye situasjoner**
- **Få frem barnets ressurser**
- **Press det forsiktig til å gjøre det som oppleves som utrygt**

Nå skal Anne snart begynne på et nytt kapittel i livet sitt. Selv om det går bra med henne i barnehagen, kan alt det de har oppnådd der fort bli ødelagt hvis det ikke blir fulgt opp. Det er viktig at dette arbeidet startes tidlig. Allerede i mars, er min anbefaling. Barnehage og hjem bør samarbeide om dette.

Her følger en liste over noen mulige tiltak:

Foreldrene til Anne hjelper henne med å gjøre seg kjent med skoleveien og lekeområdet når det ikke er noen elever der

Barnehagen kan dra på besøk til skolen sammen med de barna som skal begynne på samme skole

Skolen gjøres kjent med Annes utfordringer slik at de kan ta hensyn til det når de setter sammen klassene. Helst skal Anne gå i samme klasse med noen som oppleves som trygge for henne

Så snart det er klart hvem som skal være Annes lærer, må arbeidet med at Anne skal bli kjent med henne begynne ved at læreren kommer på besøk i barnehagen og ved at Anne kommer på besøk på skolen

Hvis det ikke legges til rette for slike barn som Anne, vil det antakelig ikke føre til problemer verken for skole eller barnehage. Barna blir bare enda stillere og mer usynlige. Det eneste er at vi kanskje vil føle et svakt ubehag når vi prøver å få kontakt med disse barna og de avviser oss. Men det glemmer en jo fort oppe i alle de andre som så veldig gjerne vil ha kontakt.

Men for det barnet det gjelder, kan det få store konsekvenser. De stille og forsiktige barna kan lett stenge seg inne i sitt eget engsteligheitsfengsel. Vårt ansvar er å hjelpe dem å låse opp slik at de kan stå frem i verden med de ressursene de har, til beste for seg selv og andre.

BARN SOM UTFORDRER

– redskaper i arbeidet

TEKST: INGEBORG LØFSHUS HAANÆS, MEDLEM AV PEDAGOGSTUDENTENES ARBEIDSUTVALG 2010–2011

En profesjonsutdanning skal gjøre deg til en kompetent profesjonell utøver innenfor det feltet du har studert. Selv har jeg en profesjonsbachelor i førskolelærer. Jeg ble altså en profesjonell førskolelærer og mitt felt var barnehage. Det var en spennende utdanning. En utdanning som gav meg mye kunnskap og mye å reflektere over, både når det gjaldt meg som menneske, barnehagen som institusjon og synet på barn.

I løpet av utdannelsen ble jeg en engasjert Pedagogstudent. Pedagogstudentene har et sterkt fokus på profesjonen. Dette fikk meg til å tenke over det profesjonelle aspektet ved jobben jeg skulle utføre. Jeg følte at på dette punktet strakk jeg ikke til. Jeg følte meg ikke kompetent nok, ikke sikker nok og på ingen måte profesjonell nok til å gå inn i et yrke som krever så mye av deg. Jeg måtte studere mer. Jeg valgte å fortsette med ett år spesialpedagogikk. Et valg jeg overhode ikke angret på i dag.

Jeg har aldri hatt noe ønske om å jobbe som spesialpedagog og ønsker det heller ikke nå. Hva var det da som gjorde dette feltet så interessant? Hva kunne dette faget gi meg som jeg ville ha bruk for i den allmennpedagogiske barnehage? Jeg så for meg ett år med mye skolerelatert stoff, da det både var førskolelærer og allmennlærere i klassen. Lærerutdannerne imponerte meg. Balansen mellom skole og barnehage var godt ivaretatt. Videre så jeg for meg en alt for god dose av diagnoser, utviklingshemming og andre fysiske og psykiske lidelser som rammer barn og unge - noe som egentlig ikke er så rart, da faget heter spesialpedagogikk. Men feltet har nok forandret seg en del. For i tillegg til diagnosene og lidelsene, hadde vi mye om atferdsproblematikk, relasjonsbygging, barns medbestemmelse og tilpasset opplæring. Begrepet tilpasset opplæring er jo egentlig et "skolebegrep", men på mange områder er det viktig for barnehagen også. Barn er ikke like; de er på forskjellige

nivåer, lærer i forskjellig tempo og på forskjellige måter. Læring må tilpasses, også i barnehagen.

Pedagogstudentenes konferanse hadde tittelen "Barn og unge som utfordrer". Dette var et tema som passet meg midt i blinken. Jeg ville at alle skulle få en smakebit av det jeg hadde lært om. På konferansen holdt jeg, sammen med Helle Strømman (som jobber som førskolelærer i en annen by), en times foredrag om oss som nyutdannede førskolelærere, med de utfordringer vi møter i vår hverdag i barnehagen. Jeg følte jeg hadde så innmari mye lurt å si. Da konferansen ble holdt, hadde jeg jobbet i barnehage i to måneder. Vi hadde en hektisk hverdag med innkjøring av ti nye barn fra to til fire år. I tillegg var tre av fire i personalgruppen nye. Vi har ett barn som er etnisk norsk og vi har barn med tretten forskjellige nasjonaliteter. For fire måneder siden var det en utfordring i seg selv. Det var nok å gjøre og vanskelig å se behovene til de enkelte barna. Det var lettere å se hovedtrekkene og barna som en homogen gruppe.

Nå er det ikke sånn lenger. Nå ønsker jeg heller å stille noen spørsmål til konferansens tittel "Barn og unge som utfordrer": Hvem er det de utfordrer? Hvorfor utfordrer de? Hvor godt kjenner du de barna som utfordrer og ville de utfordret om de fikk hverdagen litt bedre tilrettelagt etter egne ønsker og behov? Jeg ønsker å komme med et eksempel som et svar på spørsmålene mine:

Dette er historien om en muslimsk jente på ca 4 år. La oss kalle henne Naima. Naima begynte hos oss i høst. Hun hadde tidligere gått i en annen barnehage fra hun var ett år. Hun var rett og slett "umulig". Det gikk ikke en dag uten at hun slo, sparket, kløp eller bet stort sett både voksne og barn. Hun løp ofte ut av barnehagen og stakk alltid av på tur. Hun tisset på seg nesten hver dag. Hun utfordret personalet og vi ble slitne av de daglige kampene. Personalet var enige; dette var et spesialpedagogisk tilfelle (atferdsproblemer). Å få inn en spesialpedagog er ikke lett. Det er mange runder en skal igjennom og ting tar tid, rett og slett. Dette var en håpløs situasjon. Hvordan kunne vi bryte den onde sirkelen vi var inne i? Vi måtte hele tiden minne oss selv og hverandre på å gi Naima masse positiv oppmerksomhet, prøve å unngå å si "nei" og "ikke" og å være sammen med henne i lek, så hun ikke kjedde seg. I tillegg måtte vi ta kampene og gi henne konsekvenser. Etter hvert fikk hun bestemme mye mer over sin egen hverdag. Hun kunne være på kjøkkenet og dekke på, i stede for å være med i samling. Hun krevde mye mer oppmerksomhet enn vi hadde kapasitet til å gi. Jeg ville så gjerne bli kjent

med henne. Finne hennes sterke sider og hva hun likte å gjøre.

Under den kranglete fasaden, begynte det å dukke opp en flott jente med et fantastisk smil og en god latter. Jeg husker ikke når, men på et eller annet tidspunkt så sluttet hun med anfallene sine, som vi kalte de. Hun sluttet å rømme fra barnehagen og hun sluttet å tisse på seg. Endelig fikk hun en god venninne i barnehagen, endelig ville de andre barna leke med henne, endelig klarte hun å være med i lek i en lengre periode. Hun har fremdeles et veldig stort oppmerksomhetsbehov og trenger mye og nær voksenkontakt, men nå slår hun ikke andre barn for å få det. Nå er det lettere å gi henne den gode, positive oppmerksomheten hun fortjener. Vi ser sjeldnere og sjeldnere den sinte jenta som begynte hos oss i august. Hun er en kompetent 4-åring som har masse å gi. Hun trenger bare muligheten, og noen som tror på henne. Vi kjenner henne nå, og vet hva hun liker å holde på med. Vi må bare fortsette med oppmuntring og rose de gode sidene. Nå klarer hun nesten å lage eggerøre helt selv.

Jeg knytter spørsmålene mine opp til egne erfaringer og mener jeg har lært utrolig mye av denne prosessen. Samtidig syns jeg det er viktig for meg å poengtere at det ikke i alle tilfeller er de spørsmålene jeg stilte som er de riktige å stille. Barn er ikke en homogen gruppe. Gruppen må alltid ses ut i fra hvert enkelt barns behov. Når en treffer behovene, kan samspillet i gruppen bli optimal. Hvilke spørsmål en bør stille seg, vil alltid være en vurderingssak og spørsmålene vil kunne endre seg etter hvert. Uansett, så må vi ikke glemme å stille spørsmålene som vil kunne endre våre synspunkt på et barn og samspillet med det.

Pedagogstudentene har vært min arena for å argumentere for mitt synspunkt; flere spesialpedagogiske emner inn i førskolelærerutdanningen, da jeg mener at flere av emnene har klar tilknytning til det allmennpedagogiske. Debattene i organisasjonen har gjort at jeg alltid har fått testet ut mitt argumentasjonsgrunnlag og min faglighet på det vide og brede feltet som heter barnehage.

BESKYTTA MOT OSS SJØLVE?

Sjå føre deg tolv 11–12-åringar i matchande fotballjoggedressar. Ikkje så rart tenker du? Rart blir det først når du ser dei stå i flokk på ein scene og mima til “I can’t help myself” av The Kelly Family.

TEKST: INGA MARGRETHE FAGERBAKKE

Året var 1997. Jahn Teigen var på skjermen med Småstjerner, barnevarianten av etterligne-ein-artist-konseptet Stjerner i Sikte. Her var det miming som var det store. Mim med dine største lepper, til din favorittartist.

Men for å få lov til å mima måtte du vera under 10 år, og for å få lov til å synge etterligna, over 16 år. Kva gjer då tolv 11–12 åringar, med gule og svarte drakter likevel på scenen? Sjølvaste Ole Bull scene, på den tida nattklubben Maxime, var auditionstaden for dette merkverdige artisteriet. Me ville vera med på Småstjerner. Sjølv om me var eit år for gamle, og hadde eit sant strev med å finna eit band som var stort nok til å husa alle jentene i klassen, pluss dei to tøffaste gutane i fronten.

Bandvalet var eit kapittel for seg sjølv. The Kelly Family. Familiebandet med den trivelige familiebandbussen der dei uavhengig av kjønn hadde langt hår og lyse stemmer. Det var jo i grunn godt og inkluderande påtenkt.

Og for ei klokke tru me hadde på at me skulle trekka det lengste strået, og slenga på langt kellyfamilyhår og mima at me ikkje kunne hjelpa for det – “I can’t help myself”, i Oslo spektrum.

Men det kom ingen telefon frå Jahn Teigen. Kelly Family i gule treningsdressar, fekk bere ein offentleg opptreden, noko eg den dag i dag kjenner stor takksemd for, når håplause auditions frå ulike “bli ei stjerne på ein to tre” blir lagt på You Tube.

Og det ligg der til evig tid, medan dei som er ofra kanskje ikkje syns det er fullt like stas lenger nokon år seinare.

Småstjerner har ikkje eingang eiga side på Wikipedia, og det einaste digitale sporet etter optrinnet fins på ei lukka gruppe på facebook der eit innskanna bilde tatt med eingongskamera har fått gleder av å bli etterfulgt av brølande latter i verbaltekst. Eg spør meg sjølv. Vart me beskytta mot oss sjølve?

En tid vi aldri vil glemme

To år har nå gått, og man har mange minner fra alt man opplever ved å sitte som leder og nestleder for PS. Det er derfor spennende å stoppe opp og reflektere over alt vi har fått muligheten til å være med på. Det har vært mange spennende saker å jobbe med, mye latter og innimellom noen flauter og nedturer. Uansett vil det være en fin tid å se tilbake på.

TEKST: STINE HJERPBAKK OG STINE CHRISTENSEN HOLTET

FOTO: STINE HJERPBAKK, PERNILLE ADOLFSEN

Kvaliteten i lærerutdanningene

Det politiske arbeidet har både vært spennende og utfordrende. Det har vært et stort fokus på lærerutdanning, og det har derfor vært mange saker for PS sin del. Kvalitet er nok et ord vi både har skrevet og uttalt tusenvis av ganger, og et ord man får et spesielt forhold til. Det er vanskelig å si hvilke saker som vi vil huske best, men arbeidet med ny grunnskolelærerutdanning og evalueringen av førskolelærerutdanningen er nok det som har preget disse årene mest. Å fronte studentene sin stemme i disse debattene har vært spennende, spesielt i saker der vi har vært uenige og har stått på kravene.

Norge rundt

En stor del av jobben har bestått av reising og besøk på de forskjellige utdanningsinstitusjonene. Reisene har ikke alltid klaffet, der det kan nevnes at reisesyke, bortkjøring og ek-

stremt mye utstyr å frakte sitter sterkt i minnet. Men hva gjør vel det når vi møter mange (engasjerte) lærerstudenter på studiestedene, og får innblikk i deres hverdag og meninger. Å møte studenter fra hele landet har vært inspirerende, og det har vært viktig for oss å reise ut for å være tilgjengelig for våre medlemmer. Det å skape engasjement og opprette nye lokallagsstyrer har vist seg å være en utfordring, og det er nok flere ganger vi har reist hjem og følt på kroppen at vi ikke lykkes med det vi kom for. Men slik vil nok alltid hverdagen være, og for oss har vi forsøkt å fokusere på at vi faktisk har lyktes noen steder.

Engasjerte studenter – gull verdt

Vi kan kanskje oppsummere med å si at det viktigste i det arbeidet som er lagt ned disse årene er alle de engasjerte studentene vi har jobbet sammen med. Man får en ekstra motivasjon og et ekstra engasjement når man ser

aktiviteten som skjer ute på studiestedene. Vi har knyttet mange bånd, fått nye nettverk og ikke minst fått mange nye venner. Det er kanskje det vi kommer til å savne aller mest når vi nå trer ut av våre verv. Vi vil takke for at vi fikk muligheten til å bruke vår tid på dette arbeidet, og ønsker alle lykke til videre med arbeidet for PS. Og husk at deres engasjement betyr mye for vår studiedag og våre fremtidige yrker. **Takk for oss!**

Sistesiden

KJAPT, GODT OG BILLIG

Lakseburger

Ingredienser

400 g laksefilet, uten skinn og bein

1 ss gressløk, frisk

1 ts salt

0,5 ts pepper

Sitron

4 stk hamburgerbrød

Salatblad

Tomat

Agurk

Dressing

Olje

Framgangsmåte

- Finhakk laksefileten og bland den med finhakket gressløk, salt, pepper og eventuelt sitronsaft, dersom ønskelig.
- Form fire flate lakseburgere og stek dem i olje på varm panne i to minutter på hver side.
- Varm burgerbrødene lett i pannen, ta de ut og legg i salat og dressing etter ønske.
- Legg i lakseburgeren og server.

FOTOGRAF: TOM HAGA

KILDE: <http://www.godfisk.no/opskrifter/norge/lakseburger>

Hjerne det!

Vanskelig

			2				
3	4		9	6	5		
			8	3			7
		2					7
	8	4		3		9	5
	1					8	
8			2		4		
		7	1		8		4 9
			6				

Middels

	1	8			6	2	7
					4	1	
9			2				
8					1	7	4
				3			
	3	4	6				5
					3		1
		5	1				
4	3	7				8	2

KILDE OG LØSNING: <http://www.dailysudoku.com/sudoku/archive/2011/03/2011-03-4.shtml>

Vi ønsker alle våre medlemmer en
god sommer!

Flyttet? Husk å melde adresseendring til kontoret!

Logg deg inn på "Min side", send e-post eller fyll ut skjema på nettsidene våre.

